

Primele structuri organizatorice centrale în domeniul agriculturii și germenii constituirii domeniului îmbunătățiri funciare în România

Dr. Ing. Liviu BUHOCIU

Preocuparea economică fundamentală a poporului român a fost **agricultura** din cele mai vechi timpuri. Îndrumarea unitară a acestei ramuri economice a fost posibilă doar după unirea Principatelor române și instalarea conducerii României la București - capitala țării.

Reorganizarea administrativă și economică a orașului București a prins contur încă din timpul domniei lui Gheorghe Bibescu (1842-1848) în Țara Românească și mai cu seamă după revoluția de la 1848. **În anul 1852 s-a înființat Școala de Agricultură de la Pantelimon.** Administrațiile care s-au succedat la conducerea Țării Românești, în perioada 1853-1859, nu au continuat ridicarea de edificii și construcții cu destinație administrativ urbană, așa cum se începuse încă din vremea domnitorului Alexandru Ghica. (1)

Alexandru Ioan Cuza, după instalarea sa ca Domnitor al Principatelor unite a creat imediat ministere și instituții care au funcționat, la început, în clădiri cu spații modeste și minim de dotări. Guvernele care s-au perindat sub domnia lui Alexandru Ioan Cuza ca și cele din timpul domniei lui Carol I (1866-1881) și după aceea ca rege au avut sarcina să facă noi organizări.

În privința agriculturii acțiunile și etapele au fost următoarele:

•În *Monitorul*, Jurnal oficial al Țării Românești, nr. 263 din 30.XI.1861 se consemna: „Către acestea, înființarea unui Minister de Agricultură, Industrie și Comerț este prevăzută de onorabila Comisiune Centrală în proiectul ce a elaborat pentru organizarea ministerelor, care proiect, aflându-se trimis la Onorabila Adunare Legiuitoare, se speră că se va cerceta în sesiunea de estimp”. (3)

•Prin Ordinul ministrului de Interne nr. 1274 din 13.XI.1861 au fost înființate Comisii agricole județene.

•În anul următor, în baza referatului ministrului secretar de stat ad-interim la Departamentul Lucrărilor Publice D. Cornea, privind concentrarea în acel Departament a tuturor lucrărilor ce priveau agricultura și comerțul, **Consiliul de Miniștri a aprobat la 16.III.1862** Jurnalul semnat de Nicolae Crețulescu, Al. Cantacuzino, Lascăr Catargi, Dimitrie Cornea și Nicolae D. Racoviță ce prevedea „...să se înființeze, pe lângă Ministerul Lucrărilor Publice, o Secție pentru agricultură și comerț, concentrând toate lucrările răspândite astăzi în deosebite ministere astfel: Lucrările relative la comisiile agricole, la starea recoltelor în

toată țara, care sunt la Ministerul de Interne; Lucrările privitoare la instrucția agricolă și industrială, precum este școala de agricultură și cea de artă, care sunt la Ministerul Instrucțiunii Publice; Deosebite lucrări relative la comerț, precum sunt regularea tarifelor și exploatarea lucrărilor privitoare la privilegiunile de asigurare, precum și la industriale și comerciale, care sunt la Ministerul Finanțelor;...” (3)

•Domnitorul Alexandru Ioan Cuza a semnat la 20.VII.1862 Decretul nr. 566 prin care a aprobat „Jurnalul” Consiliului de Miniștri din 16.VII.1862 iar la 4.VIII.1862 **Decretul nr. 608 prin care Petre Aurelian**, care revenise în țară de la studii agronomice din Franța, **a fost numit Șef al Secțiunii de agricultură și comerț.**

•La 14.VIII.1862 apărea pentru prima oară în România denumirea „**Ministerul Agriculturii, Comerțului și Lucrărilor Publice**”, ministru fiind Alexandru Em. Florescu (Monitorul nr. 179/1862). La scurt timp, în anul 1864, a avut loc în țară o reformă agrară cu caracter limitat la care a luat parte și Prof. Ion Ionescu de la Brad. (1)

•Prin Decretul 1700/1867 s-a instituit pe lângă acest minister „**Consiliul General de agricultură, foresterie, mineralogie și geologie**” care avea sarcini diverse între care, pentru agricultură, să facă recomandări privind metodele de ameliorare a plantelor, calitatea uneltelor și mașinilor agricole, îmbunătățirea raselor de animale, organizarea concursurilor și expozițiilor agricole, fermelor și instituțiilor de credit agricol, **folosirea irigației și drenajului** și să preia propunerile administrației agricole din țară pentru a le prezenta conducerii ministerului, cu propuneri de realizare.

•Prin Decretul Domnesc nr. 610 (M.O. nr. 132/1.VI.1868) s-a promulgat Regulamentul pentru organizarea administrației centrale a Ministerului Agriculturii, Comerțului și Lucrărilor Publice (ministru Panait Donici). Ulterior, prin Legea pentru administrarea Domeniilor Statului, din 28.III.1872, au fost făcute unele modificări. După Panait Donici a urmat la conducerea ministerului Dimitrie Ghica (16.XI.1868 - 2.II.1870), fiu al fostului domnitor al Țării Românești Grigore Dimitrie Ghica.

Ca urmare a dezvoltării construirii de căi ferate în România la **30.III.1883 a fost înființat Ministerul Lucrărilor Publice - de sine stătător și separat Ministerul Agriculturii, Industriei, Comerțului și Domeniilor**, ministru fiind Ion Câmpineanu (1.IV.1883 - 15.X.1886). (2,3)

În perioada respectivă, în București continua construirea de noi clădiri pentru instituții: în 1882 Arhivele Statului și clădirea Ministerului de Finanțe pe Podul Mogoșoaiei, în 1886 Ateneul Român și clădirea Instrucțiunii Publice, în 1889 Liceul Gheorghe Lazăr.

În anul 1894 (30.IX) s-a pus piatra fundamentală la localul Ministerului Agriculturii, Industriei, Comerțului și Domeniilor pe Bulevardul Carol I - sub mandatul ministrului Petre Carp, secretar general D. Dobrescu și director general al domeniilor V.C.Virnav. Clădirea a fost înălțată în anul 1895 și inaugurată la 30.IV.1897 - construcție care dăinuie și astăzi. Palatul Ministerului Agriculturii a fost zidit și mobilat după proiectul arhitectului elvețian Louis Pierre Blanc, în stilul renașterii franceze, care a mai realizat și Institutul de Medicină și Farmacie între 1901-1902. (3)

Legea din anul 1883 privind organizarea ministerului a suferit unele modificări la 6.IV.1900, în anii 1905 și 1906 (ministru Ion N. Lahovari) iar la 26.III.1909 a fost promulgată o nouă lege pentru organizarea Ministerului Agriculturii și Domeniilor. Structura acestuia (anexă) era completată de Comisia consultativă de agricultură (12 membri), Comisia permanentă de instrucțiune (3 membri) și Consiliul Superior al Agriculturii.

În anul 1912 a fost votată Legea 1719 pentru modificarea Legii din 1909 pentru organizarea Ministerului Agriculturii și Domeniilor operându-se câteva modificări în structura acestuia (**anexă**).

În anul 1919, în mandatul ministrului Ion Gh. Duca (12.XII.1918 - 26.IX.1919), Direcția izlazurilor comunale, învoielilor agricole și contenciosului de la Ministerul de Interne a fost trecută la Ministerul Agriculturii și Domeniilor. Din acelaș an 2 reprezentanți ai agriculturii au fost numiți în Consiliul Superior al Economiei Naționale din Ministerul Industriei și Comerțului iar întreaga statistică a trecut la Direcția Generală de Statistică ca un Serviciu al statisticii agricole. Divizia veterinară, care funcționa la Ministerul de Interne a trecut la Ministerul Agriculturii și Domeniilor formându-se Direcția generală zootehnică și sanitar veterinară (Decret lege nr. 3746/2.IX.1919).

A urmat un eveniment deosebit: Reforma agrară din 1919-1921.

Pentru o scurtă perioadă de timp, **între 1.VIII.1921 - 1.IV.1922 au funcționat separat Ministerul Agriculturii și Ministerul Domeniilor, dar acestea au fuzionat sub vechea denumire la 1.IV.1922**, ministru fiind numit Alexandru Constantinescu. De menționat că în perioada 1914-1927 a fost rege al României Ferdinand I și între 1914-1918 a avut loc primul război mondial.

În anul 1929 a avu loc o nouă reorganizare a Ministerului Agriculturii și Domeniilor iar în 1936 s-a modificat într-o concepție mai largă (Decret regal nr. 1986/2.XI.1936 aprobat prin Lege în 26.I.1937). **În anul 1937 a fost adoptată o Lege pentru organizarea și încurajarea agriculturii** potrivit căreia Ministerul Agriculturii și Domeniilor avea sarcina de a întocmi un program general de lungă durată și planuri de lucru anuale pentru aplicarea programului general.

Vasile P. Sassu, ministrul agriculturii din acea vreme (1934-1937) spunea în Parlament, la prezentarea legii:

„...Sub pretextul unui principiu rău înțeles de largă și absolută libertate economică, am lăsat agricultura la voia întâmplării lățind tot mai mult domnia haosului, care a dat producției agricole un caracter primejdios de nesiguranță, fără nici o altă speranță de îndreptare decât aceea a generozității cerului...” (3) (N.A. Cât de actuală poate fi această apreciere!)

Pe lângă minister, în care existau 5 direcții, funcționau: Comitetul agrar, Oficiul Național al Cooperăției, Institutul Meteorologic, Institutul de Cercetări Agronomice, Institutul Zootehnic și Consiliul Superior de îndrumare și intensificare a producției solului și apelor.

La scurt timp, în aprilie 1939 s-a adoptat o nouă Lege pentru organizarea Ministerului Agriculturii și Domeniilor prin care erau incluse în administrația centrală Consiliul Permanent al agriculturii, Consiliul tehnic, Consiliul institutelor de cercetări științifice, Inspectoratul general de control, 12 direcții, Serviciul contencios, Serviciul Personal.

Din datele de mai sus, se evidențiază că administrația centrală în domeniul agriculturii a fost la începuturile ei, în secolul 19, în căutarea unei structuri care să fie lucrativă și să sprijine dezvoltarea agriculturii din țară. În secolul 20, structurile constituite au fost dezvoltate semnificativ, îndeosebi după primul război mondial și respectiv trecerea a peste 5 decenii de la formarea unui minister pentru agricultură, acoperind îndrumarea și coordonarea tehnică, științifică, economică și administrativă a gamei variate de preocupări și activități din agricultura românească în ascensiune.

Surse bibliografice

1. x x x Academia RPR - Dicționarul enciclopedic român, București, 1964
2. Iordănescu D., Georgescu C. - Construcții pentru transporturi în România (1881-1981), București, 1986
3. x x x M.A.A. - 100 ani de la înființarea sediului administrativ al agriculturii românești, București, 30 aprilie 1997